

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausunto: Hallituksen esitys laeiksi yleisistä kirjastoista ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 2§:n muuttamiseksi

Viite: OKM120:00/2014

Etelä-Savon maakuntaliiton hallitus on kokouksessaan 19.9.2016 §116 käsitellyt hallituksen esitystä laiksi yleisistä kirjastoista ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 2§:n muuttamiseksi ja päättänyt antaa seuraavan lausunnon:

Lakiesityksellä ehdotetaan voimassa oleva kirjastolaki korvattavaksi yleisistä kirjastoista annetulla lailla. Ehdotettuun lakiin lisättäisiin säännökset määritelmästä, valtion ja kunnan vastuusta, yleisen kirjaston tehtävistä ja kirjaston käyttäjän velvollisuudesta. Lailla uudistettaisiin lain tavoitetta ja soveltamisalaa, keskus- ja maakuntakirjastoja, maksuttomuutta, käytösääntöjä ja henkilöstöä koskevat säännökset.

Monet näistä täsmennyksistä ovat hyviä ja tervetulleita, kuten lain tavoite (§2), yleisen kirjaston tehtävä (§6), maksuttomuus ja maksut (§11), kirjaston käyttäjän velvollisuudet (§12), käytösäännöt (§13) sekä lainauskielto ja kirjaston käyttökielto (§14).

Etelä-Savon maakuntaliiton mielestä henkilöstön kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen (§ 16) tarjoaa mahdollisuuden rekrytoida henkilöstöä nykyistä laajemmalla koulutus pohjalla.

Etelä-Savon maakuntaliiton mielestä olennainen heikkous lakiesityksessä koskee kehittämiskirjastoja (§10). Tarkoitus on korvata nykyiset 18 maakuntakirjastoa enintään 12 kehittämiskirjastolla. Esityksen mukaan kehittämiskirjaston tehtävänä olisi tukea toimialueensa yleisten kirjastojen toimintaa ja yhteistyötä sekä edistää toimialueensa yleisten kirjastojen henkilöstön osaamisen ylläpitämistä ja kehittämistä. Kyseisiä tehtäviä ovat hoitaneet nykyiset maakuntakirjastot.

Kehittämiskirjastona toimivalta yleiseltä kirjastolta edellytetään laaja-alaista kokemusta alueellisesta kehittämistoiminnan johtamisesta ja verkostotoiminnasta. Hyvä ja toimiva yhteistyöverkosto edellyttää maakunta- tai kehittämiskirjastolta yhteistoiminnan moottorina läheisyyttä, saavutettavuutta ja alueen toimintaympäristön hyvää tuntemusta. Esimerkiksi Etelä-Savon maakuntakirjasto on omalla toimialueellaan tehnyt ansiokasta ja hyvää työtä, josta se on saanut alueen kirjastoilta kiittävää palautetta (Maakuntakirjastotoiminnan arviointi 2016). Lisäksi Etelä-Savon maakuntakirjasto on tehnyt ylimaakunnallista yhteistyötä asioissa, joissa se on tuottanut lisäarvoa. Yhteistyömalleja ja –rakenteita sekä käytettävissä olevien määrärahojen vaikuttavuutta tulee arvioida kriittisesti, mutta hyviä malleja ja toimintaa tulee myös tulevaisuudessa voida jatkaa, edistää ja tukea.

Etelä-Savon maakuntaliitto korostaa, että harveneva kehittämiskirjastojen verkko ja niille esitetyt maan kattavat kehittämistehtävät ovat ristiriidassa kansalaisten yhdenvertaisuuden ja alueiden tasapuolisen kohtelun kanssa. Etelä-Savon maakuntaliitto katsoo, että maakunnallinen kirjastotoiminnan yhteistyöverkko, siinä rakentunut asiantuntijuus ja toimivat käytännöt ovat ensiarvoisen tärkeä osa alueiden kokonaisvaltaista kehittämistä.

Käynnissä olevan aluehallintouudistuksen myötä itsehallintomaakuntien tehtävinä on tulevaisuudessa muun muassa maakunnallisen identiteetin, elinvoiman ja kulttuurin sekä hyvinvoinnin ja liikunnan edistäminen. Kunnilla on jatkossa edelleen vastuu muun muassa osaamisen ja sivistyksen edistämisestä ja kulttuuri- ja muista vapaa-ajanpalveluista. Aluehallintouudistuksen hengessä tulisikin vahvistaa maakuntien roolia alueellisena hallintoviranomaisena ja maakuntakirjastojen roolia (haluttaessa vaikka kehittämiskirjaston nimellä) osana maakuntien kulttuurielämää ja hyvinvointia.

Lisätiedot kehittämispäällikkö Heli Gynther, puh. 040 7737285, heli.gynther@esavo.fi

Mikkeli, 21.9.2016

ETELÄ-SAVON MAAKUNTALIITTO

Heli Gynther
kehittämispäällikkö